

LAKIALOITE 18/2014 vp

Laki kansanäänestyksen järjestämisestä Suomen eroamisesta Euroopan unionin jäsenyydestä

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki kansanäänestyksestä, jonka aiheena on Suomen eroaminen Euroopan unionista. Perustuslain mukaan äänestys on neuvoa-antava. Äänestys toimitettaisiin eduskuntavaalien 2015 yhteydessä.

Äänestäjien vastattavaksi esitettäisiin seuraava kysymys: "Tuleeko Suomen erota Euroopan unionin jäsenyydestä?"

Äänestäjän tulisi vastata kysymykseen joko "KYLLÄ" tai "EI". Äänestyksen tulos vahvistettaisiin samaan aikaan eduskuntavaalien tuloksen vahvistamisen kanssa.

Oikeusministeriön valmistelemassa lyhyessä ja selkeässä tiedotteessa selostettaisiin Euroopan unionista eroamisen merkitystä sekä todettaisiin, mistä kansanäänestyksessä on kysymys. Tiedote toimitettaisiin kaikille, joille toimitetaan ilmoitus äänestysosoikeudesta, sekä saatettaisiin muullakin tavoin kansalaisten tiedoksi ja saataville.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

Suomi liittyi Euroopan unioniin jokseenkin ristiriitaisten vaiheiden jälkeen vuonna 1995.

Liittymisen juridista ja moraalista pohjaa on arvioinut kriittisesti muun muassa valtiosääntöoikeuden professori Antero Jyräni julkaisussaan Euroopan unioni ja Suomen valtiosääntö (1996).

Liittymisestä pidettiin neuvoa-antava kansanäänestys, mutta tutkimusten mukaan suomalaiset äänestivät Suomen kansallisen identiteetin ja länsimaisen imagon vahvistamisen puolesta ja Suomen ulkopolitiittisen aseman vahvistami-

seksi suhteessa Venäjään tietämättä, että jäsenyyden seuraukset erityisesti kansallisen identiteetin suhteen olisivatkin päinvastaiset. Lisäksi laki olisi edellyttänyt valtiolta tasapuolista viestintää molemmista äänestysvaihtoehdoista, mutta käytännössä edistettiin lähinnä vain KYLLÄ-vaihtoehtoa.

Myöhemmin unioni on kehittynyt Suomen kannalta monin tavoin kielteiseen suuntaan, ja vaikka kansalaisille on jatkuvasti muuta väitetty, siitä on muodostumassa liittovaltiomainen tulonsiirtounioni. Kansallista lainsäädäntöäm-

me jatkuvasti synkronoidaan Brysselin direktiivien mukaiseksi ja budjettivaltaakin ollaan lahjoittamassa pois Suomesta.

Euroopan unionin positiivisiksi seikoiksi kansalaisten mieliin ovat iskostuneet lähinnä yhteisvaluutta ja matkustamisen helpottuminen, mutta toisaalta vapaa liikkuvuus on tuonut myös uudenlaisia ongelmia.

Kansalaiset ovat erityisen kyllästyneet heikosti talouttaan hoitaneille maille myönnettäviin tukipaketteihin, joihin Suomikin on maksu-miehenä osallistunut merkittävässä määrin sekä rahallisesti että vakuuksina. Euroopan unioni on tullut Suomelle katastrofaalisen kalliiksi. Eroaminen Euroopan unionista johtaisi käytännössä myös eroamiseen eurosta ja siirtymiseen omaan valuuttaan. Irtiotto on raskas mutta välttämätön toimenpide kansakuntamme olemassaolon ja mielekkään tulevaisuuden turvaamiseksi.

Kysymys on siitä, haluavatko suomalaiset säilyttää maan itsenäisyyden, kansansuvereniteetin ja päätösvalan itsellään. Jos vastaus on myönteinen, eroaminen Euroopan unionista on välttämätöntä.

Aloitteen allekirjoittajat pitävät tärkeänä, että jäsenyyttä on nyt arvioitava uudelleen ja että kansalaisten suhtautuminen Euroopan unioniin selvitetään kansanäänestyksellä ja että kansalaiset saavat tällä kertaa riittävästi ja tasapuolisesti informaatiota oman valintansa tueksi.

Toimeenpanolaissa tarvittavat säännökset

Kansanäänestyksen toimeenpano vaatii aina erityisen tätä koskevan lain säätämistä. Siinä on oltava säännökset:

- äänestyksen ajankohdasta,
- kansanäänestyksen aiheesta,
- äänestäjille esitettävistä vaihtoehdoista,
- siitä, käytetäänkö yhtä vai useampaa äänestyslippua,
- äänestyslippujen ulkomuodosta,
- äänestyslippujen sisällöstä: aihe, ajankoh-ta, vaihtoehdot, tila äänestämismerkinnöille ja tarvittavat äänestämisohteet,
- äänestyslippujen mitättömyydestä,
- äänestämisestä: äänestämistapa,
- siitä, miten valtio tiedottaa vaihtoehdoista ja
- eri vaihtoehtoja koskevan tiedottamisen tukemisesta.

Nämä säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi lakiin. Muilta osin kansanäänestyksessä sovellet-taisiin siitä perustuslaissa olevia säännöksiä, lakia menettelystä neuvoo-antavassa kansanäänestyksessä (571/1987) ja tämän nojalla soveltuvin osin vaalilakia (714/1998).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kansanäänestyksen järjestämisestä Suomen eroamisesta Euroopan unionin jäsenyydestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansanäänestyksen toimittamisaika ja -menet-tely

Eroamisesta Euroopan unionin jäsenyydestä toimitetaan neuvoo-antava kansanäänestys edus-kuntavaalien 2015 yhteydessä.

Kansanäänestyksessä noudatetaan menette-lystä neuvoo-antavissa kansanäänestyksissä an-nettua lakia (571/1987), jollei jäljempänä toisin säädetä.

2 §

Ennakkoäänestys

Ennakkoäänestys suoritetaan eduskuntavaalien ennakkoäänestyksen yhteydessä.

3 §

Kysymyksenasettelu ja vastausvaihtoehdot

Kansanäänestyksessä esitetään äänestäjien vastattavaksi seuraava kysymys: "Tuleeko Suomen erota Euroopan unionin jäsenyydestä?" Äänestäjän tulee vastata kysymykseen joko "KYLLÄ" tai "EI".

4 §

Äänestyslippu

Kansanäänestyksessä käytetään yhtä, erillistä äänestyslippua. Se painetaan valkealle paperille, sen on oltava vakiokokoa 148 x 210 mm, siitä on selvästi käytävä ilmi, miten se taitetaan kokoon, ja sen on turvattava äänestysalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun sisäpuolelle painetaan otsikko, jossa mainitaan, että äänestyslippua käytetään kansanäänestyksessä Suomen eroamisesta Euroopan unionin jäsenyydestä. Äänestyslipun taitekohdan oikealle puolelle painetaan 3 §:ssä mainittu kysymys ja sanat "KYLLÄ" ja "EI" sekä kumpaakin vastausvaihtoehtoa varten ruutu siten sijoitettuna, että ruudun sijoituksesta selvästi käy ilmi, kumpaa vastausvaihtoehtoa se tarkoittaa. Äänestyslippuun painetaan vielä ohje äänestysmerkinnän tekemisestä.

Äänestyslipussa käytetään suomen ja ruotsin kieltä.

5 §

Äänestäminen

Äänestäminen tapahtuu merkitsemällä rasti (X) jompaankumpaan äänestyslipussa olevista ruuduista.

Äänestyksessä ei sovelleta, mitä menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annettun lain 5 §:n 1 momentissa säädetään äänestäjän mahdollisuudesta ilmaista, ettei hän kannata mitään esitetystä vaihtoehdoista.

6 §

Äänestyslipun mitättömyys

Sen lisäksi, mitä vaalilain (714/1998) 85 §:n 1 momentin 1—4 ja 6 kohdassa säädetään, on äänestyslippu mitätön, jos äänestysmerkintä on tehty kumpaankin äänestyslipussa olevaan ruutuun tai jos sitä ei ole tehty lainkaan taikka jos se on niin epäselvä, ettei siitä käy ilmi, kumpaa vaihtoehtoa äänestäjä on kannattanut.

Äänestyslippuun rastin lisäksi tai sen sijasta tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, kumpaa vaihtoehtoa äänestäjä on kannattanut, ei ole pidettävä asiattomana eikä äänestyslippua tällaisen merkinnän johdosta mitättömänä.

7 §

Äänestyksen tuloksen vahvistaminen

Äänestyksen tulos vahvistetaan samalla tavoin ja samaan aikaan kun eduskuntavaalien tulos vahvistetaan.

8 §

Tiedottaminen ja sen tukeminen

Valtioneuvosto hyväksyy oikeusministeriön esittelystä yleisistunnossaan tiedotteen, jossa selostetaan Euroopan unionista eroamisen merkitystä ja todetaan, mistä kansanäänestyksessä on kysymys. Tiedote toimitetaan niille, joille lähetetään ilmoitus äänestysoikeudesta, sekä saatetaan muullakin tavoin kansalaisten tiedoksi ja saataville. Tiedote voidaan toimittaa ilmoituskortin ja -kirjeen yhteydessä.

Valtion vuoden 2015 talousarvioon varataan määräraha, joka on jaettava harkinnanvaraisina avustuksina tasapuolisesti eri vaihtoehtoja koskevan tiedottamisen tukemiseen.

Avustukset myöntää valtioneuvoston kanslia.

9 §

Tarkemmat määräykset ja ohjeet

Oikeusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita tämän lain soveltamisesta.

Valtioneuvoston kanslia antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen avustusten tarkemmista jakoperusteista

sekä niiden hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 2014

James Hirvisaari /m11
Olli Immonen /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Markus Mustajärvi /vr
Pertti Virtanen /ps

Jyrki Yrttiaho /vr
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Jussi Halla-aho /ps
Juho Eerola /ps